

Sygn. akt: I C 1155/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2016r.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Tomasz Cichocki
Protokolant:	st. sekr. sądowy Magdalena Tołścik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016 r. w K.

sprawy z powództwa M. M., S. K., K. M., D. Ć.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz:

- powódki K. M. kwotę 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 10 października 2013r. do dnia zapłaty;

- powoda M. M. kwotę 10.000,00 (dziesięć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 10 października 2013r. do dnia zapłaty;

- powódki S. K. kwotę 10.000,00 (dziesięć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 10 października 2013r. do dnia zapłaty;

- powódki D. Ć. kwotę 10.000,00 (dziesięć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 10 października 2013r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części powództwa M. M., S. K., D. Ć. oddala;

III. zasądza od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powódki K. M. kwotę 2.417,00 (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych), tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. zasądza od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz powodów M. M., S. K. i D. Ć. kwoty po 1.934,00 (jeden tysiąc dziewięćset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazuje pobrać od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Kętrzynie kwotę 2.920,00 (dwa tysiące dziewięćset dwadzieścia złotych) tytułem kosztów sądowych, od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni.

Sygn. akt I C 1155/14

UZASADNIENIE

Powódka **K. M.** wniosła o zasądzenie od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z siedzibą w W. kwoty 20 000,00 zł, natomiast powodowie: **S. K., M. M. i D. Ć.** kwot po 12 500,00 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią J. M. w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie, posiadania członka rodziny, utrzymywania więzi rodzinnych, prawa do posiadania syna i brata. Każdy z powodów wniosł także o zasądzenie dochodzonej kwoty z odsetkami ustawowymi od dnia od dnia 10.10.2013r. Ponadto o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swoich pozwów powodowie wskazali, m. in. że w dniu 16 maja 1998 r. na drodze publicznej B. – W. kierujący pojazdem marki F. (...) o nr rej. (...) L. N., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, w ten sposób że będąc w stanie nietrzeźwości i bez wymaganych uprawnień oraz kierując pojazdem bez stosownych badań technicznych, jechał z nadmierną prędkością wskutek czego stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na pobocze i uderzył w przydrożne drzewo. W wyniku doznanych obrażeń pasażerowie samochodu, w tym J. M., ponieśli śmierć na miejscu. Powodowie swoje roszczenia zgłosili pozwanemu pismami z dnia 08.08.2013r. wnosząc o przyznanie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w oparciu treść art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. Pozwany przyznał powódce K. M. świadczenie w wysokości 50 000,00 zł, przy czym przyjmując 90% przyczynienie się zmarłego do powstania szkody wypłacił kwotę 5 000 zł. Powódka, nie kwestionując zatem wysokości przyznanego zadośćuczynienia, nie zgadza się z określonym przez pozwanego stopniem przyczynienia się zmarłego do powstania szkody, który w jej ocenie nie może być wyższy niż 50%. Stąd wniosła o zasądzenie kwoty 20 000,00 zł, uwzględniając, iż w postępowaniu przedsądowym została jej wypłacona kwota 5 000 zł.

Co do pozostałych powodów, pozwany odmówił uznania ich roszczeń i swojej odpowiedzialności. Zgłoszone przez nich roszczenia uwzględniają 50% stopień przyczynienia się zmarłego do zaistnienia szkody. Jako podstawę prawną żądania zadośćuczynienia wskazali art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. W ocenie powodów mając na uwadze wiek każdego z poszkodowanych, stopień i rodzaj cierpień fizycznych i psychicznych każdego z powodów po śmierci syna i brata, intensywność i czas trwania cierpień, stopień zaburzeń w funkcjonowaniu w życiu codziennym, nieodwracalność następstw naruszenia dóbr osobistych, skutki zdarzenia na przyszłość wskazują, iż żądane przez nich tytułem zadośćuczynienia kwoty są odpowiednie. Żądanie w zakresie odsetek uzasadnili treścią art. 481 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Pozwany **Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny z siedzibą w W.** w odpowiedzi na pozew wniosł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Co do roszczenia powódki K. M. wskazał, że nie jest ono zasadne i nie zostało udowodnione, jest także znacznie zawyżone przy przyjęciu odpowiedzialności zmarłego za zaistnienie zdarzenia na poziomie 90%. Co do roszczeń pozostałych powodów wskazał, że możliwość zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc jest fakultatywna i winna opierać się na każdorazowej ocenie sytuacji roszczącego. Punktem odniesienia jest fakt doznania krzywdy przez osobę najbliższą, której rozmiar i intensywność przekraczają przeciętną miarę. W ocenie pozwanego nie każdą więź rodzinna należy także automatycznie zaliczyć do katalogu dóbr osobistych. W ocenie pozwanego powodowie nie udowodnili szczególnej więzi o charakterze dobra osobistego oraz jakie konkretne dobro osobiste zostało naruszone oraz na czym to naruszenie polegało, w szczególności faktu wpływu śmierci ich brata na ich życie rodzinne, towarzyskie i zawodowe. Niezależnie od powyższego od śmierci brata minęło już 17 lat , powodowie w chwili jego śmierci z nim nie mieszkali nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego. Również zgłoszone przez nich kwoty roszczenia w okolicznościach sprawy należy uznać za zawyżone i nieuzasadnione.

Sąd ustalił, co następuje:

K. M. w chwili obecnej ma 75 lat. Zmarły J. M. był jej najmłodszym, czwartym dzieckiem. Oprócz niego powódka ma syna M. M. (l. 52) i córki D. Ć. (l. 40) i S. K. (l. 50).

(dowód: bezsporne: akty stanu cywilnego - k. 34 akt I C 1155/14, k. 44 akt I C 1156/14, k. 28 akt I C 1158/14, k. 32 akt I C 1157/14,)

W 1998 roku J. M. miał 18 lat. Mieszkał wspólnie z rodzicami w K.. Jego rodzeństwo: M. M., D. Ć. i S. K. miało już założone własne rodziny i mieszkało poza domem rodzinnym w pobliskich miejscowościach: R., K. i K.. Jako najmłodszy z rodzeństwa, J. miał pozostać z rodzicami i opiekować się nimi. Z pozostałym rodzeństwem utrzymywał stałe, częste i serdeczne kontakty. Z racji tego, że z pozostałym rodzeństwem dzieliła go dość duża różnica wieku i był najmłodszy w rodzinie był traktowany szczególnie, jak ulubieniec, „rodzynek”. Poza tym starał się pomagać rodzeństwu, w szczególności siostrze D. Ć., która wtedy mieszkała w K., gdzie wspólnie z byłym mężem prowadziła gospodarstwo rolne. Ponieważ jej mąż nadużywał alkoholu, J. M. starała się jej pomagać w weekendy i był dla niej podpora psychiczną.

(dowód: zeznania D. Ć. – k. 125, zeznania M. M. – k. 124, zeznania K. M. - k. 124-124v, zeznania S. K. – k. 124)

W dniu 16 maja 1998 r. J. M. przebywał w towarzystwie (...). Wspólnie spożywali alkohol, następnie w godzinach wieczornych samochodem F. (...), który należał do L. napierały, wspólnie z 3 innymi osobami pojechali do miejscowości W. na dyskotekę. Samochód prowadził L. napierała, który był nietrzeźwy i nie posiadał uprawnień do prowadzenia pojazdów. Okoliczność ta była znana J. M.. W trakcie jazdy, w okolicy miejscowości B., na trasie B. – W., jadł c z nadmierną prędkością, L. N. utracił panowanie nad pojazdem i zjechał na pobocze, uderzając w przydrożne drzewo. W wyniku tego jadący z nim pasażerowie, a wśród nich J. M., ponieśli śmierć na miejscu.

W związku z tym zdarzeniem, wyrokiem z dnia 29 września 1999 r. w sprawie o sygn. akt: (...), Sąd Rejonowy w Biskupcu Roki Sądowe w M. uznał L. N. winnym popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i wymierzył mu karę czterech lat pozbawienia wolności oraz zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 10 lat.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Biskupcu Roki Sądowe w M. z dnia 29 września 1999 r., sygn. akt II K 312/98/R – k. 13)

W chwili śmierci J. M. miała 2,0 promila alkoholu we krwi.

(dowód: protokół badania krwi – k.52 akt (...) Sądu Rejonowego w Biskupcu Roki Sądowe w M.)

Powódka K. M. dowiedziała się o wypadku od sąsiadów. Początkowo nie chciała wierzyć, do końca nie było też wiadomo czy to jej syn brał udział w wypadku. Powódka pojechała na miejsce wypadku z mężem.

W następstwie śmierci syna i brata wszyscy powodowie przeżyli duży wstrząs emocjonalny.

W chwili obecnej rodzeństwo zmarłego przeszło wszystkie etapy żałoby i wypracowało nowe mechanizmy obronne, które pozwalają na funkcjonowanie w środowisku i pełnienie ról społecznych. Związki emocjonalne pomiędzy rodzeństwem miały charakter normalnych więzi. Byli wychowywani we wzajemnym szacunku i miłości. Wzajemnie wspierali się w dążeniu do lepszej pracy i życia. K. M. do chwili obecnej przeżywa rozstanie z synem, nie wypracowała nowych sposobów i mechanizmów funkcjonowania w życiu. Trzecia faza żałoby tj. uświadomienie sobie straty ciągle trwa. Obniżeniu uległ system jej psychicznej odporności co skutkowało chorobami somatycznymi i pogorszeniem ogólnego stanu zdrowia.

(dowód: opinia psychologiczna biegłej S. S. – k. 89-92, zeznania D. Ć. – k. 125, zeznania M. M. – k. 124, zeznania K. M. - k. 124-124v, zeznania S. K. – k. 124)

Powodowie zgłosili swoje roszczenia z tytułu zadośćuczynienia wobec pozwanego. Decyzją z 09.10.2013r. pozwany odmówił uwzględnienia roszczeń powodów D. Ć., M. M. i S. K.. Natomiast co do K. M. decyzją z 01.07.2014r. przyznał jej zadośćuczynienie w kwocie 5 000 zł, uwzględniając 90% przyczynienie się p[oszkodowanego do zaistnienia szkody.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle poczynionych w sprawie ustaleń roszczenia powodów zasługują na uwzględnienie.

Wstępnie stwierdzić należy, że niesporne było w sprawie, iż odpowiedzialność za spowodowanie wypadku z dnia 16 maja 1998 r. ponosił kierowca F. (...) o nr rej. (...) L. N., który został za to przez Sąd Rejonowy w Biskupcu Roki Sądowe w M. skazany na karę 4 lat pozbawienia wolności oraz zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 10 lat.

Podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego są art. 448 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 24 k.c. i art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.).

W świetle ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów doktryny, aktualnie nie budzi żadnej wątpliwości, że w sytuacji, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r., najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24§1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę. Nie budzi także wątpliwości, iż wskutek śmierci w takiej sytuacji dochodzi do naruszenia dobra osobistego w postaci zerwania więzi rodzinnych łączących najbliższych członków rodziny ze zmarłym (tak np. uchwała SN z 22 października 2010, III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2014 r., sygn. akt V CSK 320/13, Lex nr 1463645; tak też m.in. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 23 września 2005 r., I ACa 554/2005).

Na skutek śmierci J. M. doszło do zerwania więzi rodzinnych łączących go z powodami, tj. matką i rodzeństwem, stanowiących dobra osobiste powodów podlegające ochronie prawnej. Ochronie prawnej podlegają także pozostałe dobra osobiste wskazane przez powodów, tj. prawo do życia w pełnej rodzinie, posiadania członka rodziny, utrzymywania więzi rodzinnych oraz prawa do posiadania odpowiednio syna i brata.

Do rozważenia pozostawał zatem jedynie stopień wywołanej tym krzywdy w kontekście wysokości należnego im zadośćuczynienia.

Celem oceny rozmiaru doznanego przez powodów z tego tytułu krzywdy Sąd dopuścił na wniosek powodów dowód z opinii biegłego z zakresu psychologii S. S. (2) (opinia psychologiczna – k. 89-92). Sąd podzielił wnioski wynikające z opinii, mając na uwadze, iż opinia jest jasna, pozbawiona sprzeczności i oparta na przeprowadzonych przez biegłego badaniach psychologicznych. Wskazana opinia nie była przy tym kwestionowana przez żadną ze stron.

Przechodząc do oceny wysokości należnego powodom zadośćuczynienia, należy zauważyć, iż w świetle zeznań powodów oraz opinii biegłego psychologa, stopień doznanego przez powodów krzywdy, wynikłej ze śmierci syna i brata, był znaczny, przy czym zdecydowanie największy u jego matki.

W szczególności w ocenie Sądu nie można zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego jakoby powodowie, w szczególności D. Ć., S. K. nie udowodnili naruszenia dóbr osobistych, w szczególności zerwania więzi rodzinnej rodzącej poczucie krzywdy pomiędzy nimi a zmarłym. Okoliczność ta wynika z opinii biegłej, zgodnie z którą śmierć J. M. u każdego z powodów spowodował a silny wstrząs emocjonalny. Jak dalej wynika z opinii, więzi pomiędzy zmarłym a jego rodzeństwem były normalne, a zatem prawidłowe i głębokie, nacechowane wzajemną troską i miłością oraz wzajemną odpowiedzialnością za siebie. Jak wynika z zeznań wskazanych powodów z każdym z nich zmarły utrzymywał stałe i częste kontakty, starała się pomagać w miarę możliwości i był osobą ważną w ich życiu. Należy także mieć na uwadze, iż każdy z powodów liczył na to, iż zmarły zaopiekuje się rodzicami, z którymi zamieszkiwał na stałe. Natomiast wskutek jego śmierci plany te musiały ulec zmianie. Pomimo tego, iż powodowie, poza K. M., przeszli wszystkie etapy żałoby to w dalszym ciągu śmierć brata wywołuje u nich żywą reakcję emocjonalną i poczucie straty, pomimo upływu znacznego czasu od chwili zdarzenia. Z kolei, co do powodki K. M., jak wynika z opinii, pomimo znacznego upływu czasu do chwili

obecnej nie uporała się ona ze skutkami zdarzenia, nie przeszła wszystkich etapów żałoby, odczuwane dolegliwości psychiczne przekładają się u niej na pogorszenie somatycznego stanu zdrowia.

We wskazanych wyżej okolicznościach należy stwierdzić, iż zerwanie więzi rodzinnej pomiędzy powodami a ich synem i bratem skutkowało bólem, cierpieniem i rodziło poczucie krzywdy, które są przez nich odczuwane do chwili obecnej, w stopniu uzasadniającym przekonanie, iż doszło do naruszenia wskazanego dobra osobistego. Tym samym skutkuje to uznaniem, iż zachodzą przesłanki do przyznania im odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia po myśli art. 448 kc.

Celem zadośćuczynienia jest kompensacja doznanej krzywdy, czyli „złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości”, natomiast na sam „rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego”, przy czym „każdy przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10).

Mając na uwadze powyższe zasady ustalania wysokości odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia należało wziąć po uwagę upływ czasu od zdarzenia (ponad 10 lat), który z pewnością miał wpływ na obniżenie rozmiaru krzywdy odczuwanej przez powodów. Jak też odnieść je do realiów sprawy.

Pozwany w tym względzie podniósł, iż zarówno sprawca zdarzenia jak też sam zmarły znajdowali się pod znacznym wpływem alkoholu, co winno skutkować zmniejszeniem obowiązku odszkodowawczego wskutek przyczynienia się zmarłego do zaistnienia szkody.

Nie ulega wątpliwości, że art. 362 KC ma zastosowanie do roszczeń osób najbliższych związanych ze śmiercią bezpośrednio poszkodowanego, w tym wskazanych w art. 448 k.c. w związku z art. 24§1 k.c. Skoro przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody może stanowić - stosownie do art. 362 KC - podstawę do obniżenia odszkodowania należnego bezpośrednio poszkodowanemu, to tym bardziej jest to uzasadnione wobec osób jedynie pośrednio poszkodowanych, którym ustawa przyznaje prawo dochodzenia określonych roszczeń odszkodowawczych. Art. 362 k.c. dotyczy przy tym ogólnie ujętego "obowiązku naprawienia szkody" bez zróżnicowania podstawy prawnej, z którego obowiązek naprawienia szkody wynika, jak również podmiotu na rzecz którego obowiązek ten ma być spełniony. Z czego należy wyprowadzić wniosek, iż zadośćuczynienie na podstawie 448 k.c. w związku z art. 24§1 k.c. nie jest wyłączone spod możliwości zastosowania przepisu art. 362 k.c. (analogicznie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.07.2012 r., I CSK 660/11, Biuletyn SN - IC 2013 nr 10 oraz w wyroku z 12.09.2013r., IV CSK 87/13).

Biorąc pod uwagę, iż J. M. był pasażerem pojazdu prowadzonego przez osobę znajdującą się pod znacznym wpływem alkoholu i nie posiadającą uprawnień do kierowania pojazdem, za zasadne należy uznać stanowisko pozwanego, iż zadośćuczynienie należne powodom winno być ustalone z uwzględnieniem stopnia przyczynienia się zmarłego do zaistnienia szkody. Mając to na uwadze, Sąd przy ustalaniu należnego powodom zadośćuczynienia przyjął, iż poszkodowany przyczynił się w 50% do zaistnienia szkody.

Biorąc pod uwagę wskazany powyżej rozmiar krzywdy doznany przez każdego z powodów, pełne zadośćuczynienie winno się kształtować w granicach kwoty nie mniejszej niż 50 000 zł w przypadku K. M. i kwot po 20.000 zł w przypadku pozostałych powodów.

W tych okolicznościach przy uwzględnieniu 50% przyczynienia się poszkodowanego należne powodce zadośćuczynienie winno wynieść 25.000,00 zł. Uwzględniając z kolei, iż powodce została przez pozwanego wypłacona już kwota 500 zł, do zasądzenia na jej rzecz pozostała kwota 20 000,00 zł.

W przypadku pozostałych powodów, uwzględniając 50% przyczynienie się zmarłego do powstania szkody, należało uznać ich żądania za zasadne do kwot po 10.000,00 zł. W pozostałym zakresie powództwa M. M., S. K. i D. Ć. podlegały zatem oddaleniu.

Z kolei, co do żądania zapłaty odsetek, Sąd zasądził je od daty wskazanej w pozwie, tj. 10.10. 2013 r. stosownie do art. 481 §1 k.c. Uznał przy tym stosownie do art. 14 ust.1 i 2 ustawy z dnia 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, iż w tej dacie pozwany znajdował się już w opóźnieniu mając na uwadze, iż powodowie zgłosili swoje roszczenie przed 09.10.2013r.

O kosztach procesu należnych powodce K. M. Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c..

O kosztach procesu, co do pozostałych pozwanych Sąd rozstrzygnął stosownie do przepisu art. 100 k.p.c., mając na uwadze, że roszczenia tych powodów zostały uwzględnione w 80%.

O kosztach sądowych, od których uiszczenia powodowie zostali zwolnieni, tj. o należnej opłacie i wydatkach z tytułu kosztów opinii biegłego Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t.: Dz.U. z 2014r., poz. 1025 ze zm.).